

QORTI TAL-APPELL

IMĦALLFIN

**S.T.O. PRIM IMĦALLEF SILVIO CAMILLERI
ONOR. IMĦALLEF GIANNINO CARUANA DEMAJO
ONOR. IMĦALLEF NOEL CUSCHIERI**

Seduta ta' nhar il-Ġimgħa 30 ta' Settembru 2016

Numru 19

Ċitazzjoni numru 54/2001 PC

Maurice Hili

v.

**Francis Attard, Carmel Attard u b'digriet
tat-2 ta' Ġunju 2015 il-ġudizzju ġie trasfuz
fuq martu Julietta Attard minflok Carmel
Attard stante l-mewt tiegħu fil-mori tal-
kawża; u Carmel Vella**

1. Dan huwa appell tal-attur Maurice Hili minn dikriet mogħti mill-Qorti tal-Maġistrati (Għawdex), Superjuri, Ċivili, fis-17 ta' Frar 2015 li bih ġiet miċħuda talba tal-attur biex jiddaħħal fl-inkartament tal-kawża rapport imħejji minn espert *ex parte*. Il-fatti rilevanti huma dawn:
2. B'rikors tat-3 ta' Novembru 2014 l-attur talab illi jitħalla jippreżenta rapport ta' espert minnu maħtur *ex parte* sabiex jagħmel "kjarifiki"

dwar osservazzjonijiet magħmula mill-perit mediku maħtur mill-qorti meta dan wieġeb għal mistoqsijiet li sarulu waqt l-*eskussjoni*. Il-konvenuti opponew għal din it-talba, u l-ewwel qorti, bid-dikriet li minnu sar dan l-appell, *ċaħditha għal raġunijiet li fissanthom hekk:*

»Illi l-attur jikkontendi li l-*ħtieġa ta' dan ir-rapport ex parte* nqalgħet billi fil-fehma tiegħu f'din l-*eskussjoni* l-espert mediku rrileva affarjiet li ma kinux imsemmija fir-rapport tiegħu, u għalhekk hu ma setax ikun jaf bihom qabel. Dan ir-rapport ġie redatt mill-konsulent tal-attur li jidher li ilu jsegwih sa minn ftit wara li nqala' l-*inċident* mertu tal-kawża. Mhux il-każ għalhekk li l-attur ma kienx jaf bih u għalhekk ma setax jipproduċih bħala xhud jew jippreżenta xi rapport *ex parte* qabel ma laħaq irrelata l-espert nominat mill-qorti.

»Barra minn hekk, jekk l-attur ħassu aggravat bir-rapport tal-espert tal-qorti huwa dejjem kellu l-fakoltà jitolb il-ħatra ta' esperti mediċi addizzjonali, *ħaġa li għar-raġunijiet tiegħu naqas li jagħmel.*

»Għal dan in-nuqqas l-attur ma jistax jirrimedja billi jippreżenta rapport *ex parte* f'dan l-istadju tal-proċeduri biex jirribatti dak li rrelata fir-rapport tiegħu jew spjega in *eskussjoni* l-espert tal-qorti.

»Għalhekk it-talba qed tigi miċħuda u konsegwentement tordna l-isfilz tar-rapport *ex parte* ppreżentat kontestwalment mar-rikors odjern tal-attur.«

3. Wara li ngħata fakoltà li jagħmel hekk taħt l-art. 229(3) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili l-attur appella minn dan id-dikriet b'rikors tat-2 ta' Ottubru 2015 li għalih il-konvenuta Julietta Attard wieġbet fid-9 ta' Novembru 2015 u l-konvenuti Francis Attard u Carmel Vella wieġbu fl-10 ta' Novembru 2015.
4. L-ewwel aggravju tal-attur huwa illi l-ewwel qorti qalet *ħażin* illi huwa seta' ressaq lill-espert bħala xhud qabel; dan ma setax jagħmlu għax il-*ħtieġa għall-fehma ta' dan l-espert ex parte* nqalgħet bħala konsegwenza ta' dak li qal il-perit ġudizzjarju waqt l-*eskussjoni*. Jagħmel referenza għal dak li jgħid l-art. 150(1)(d) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili:

»150. (1) Meta dokument ma jiġix miġjub kif stabbilit fl-artikolu 145¹», dan id-dokument jista' jinġieb biss –

»... ..

»(d) meta jiġi ppruvat, b'għurament jew xort'oħra, li l-parti li ġġib id-dokument, ma kinitx taf bih, jew ma setgħatx, bil-mezzi li tagħti l-liġi, iġġibu fiż-żmien li jmiss;«

5. Il-konvenuti jwieġbu li l-art. 150 ma jolqotx dokument bħal dak li jrid jippreżenta l-attur li huwa x'aktarx "xiehda", għalkemm bil-miktub, milli "dokument" bħal dawk li jaħseb għalihom l-art. 150.
6. Fil-fehma ta' din il-qorti l-kwistjoni hija waħda sempliċi. Sewwa jgħidu l-konvenuti illi dak li jrid l-attur huwa li jressaq xhud mhux li jippreżenta dokument. Il-fatt illi x-xiehda – il-fehma tal-espert *ex parte* – tingħata bil-miktub ma jagħmilhiex "dokument" għall-għanijiet tal-art. 150. Il-kwistjoni għalhekk hija jekk l-attur jistax f'dan l-istadju jressaq aktar xhieda. Jekk il-ġbir tax-xiehda tal-attur ingħalaq, mela ma jistax iressaq xhieda oħra jekk mhux f'ċirkostanzi eċċezzjonali; jekk, min-naħa l-oħra l-ġbir tax-xiehda tal-attur għadu ma ngħalaqx, mela jista' jressaq lill-espert *ex parte* biex jixhed bħal ma jista' jressaq xhieda oħra dikjarati fil-lista ta' xhieda tiegħu.
7. Fis-seduta tat-2 ta' Diċembru 2010 quddiem l-assistent ġudizzjarju² l-avukat tal-attur iddikjarat illi "f'dan l-istadju ma fadlilhiex aktar xhieda". Ladarba l-attur għalaq il-ġbir tax-xiehda tiegħu mela ma jistax iressaq aktar xhieda, lanqas esperti *ex parte* jekk mhux għal raġunijiet eċċezzjonali.

---

¹ Flimkien mar-rikors jew mat-tweġiba.

² Fol. 478 tal-proċess tal-ewwel qorti.

8. Jeżistu dawn ir-raġunijiet eċċezzjonali fil-każ tallum?
9. Il-kwistjoni kollha jidher li nqalgħet għax waqt l-eskussjoni tal-perit mediku maħtur mill-qorti ngibdet l-attenzjoni ta' dan għall-fatt illi l-attur, għalkemm igħid illi garrab debilità li ma jfiegħ minnha b'konsegwenza tal-incident li dwaru saret il-kawża, inqabad jagħmel xogħol ta' strapazz. Dan it-tagħrif – li kien gdid għall-perit tal-qorti – wassal lill-perit biex xi ftit jew wisq ibiddel il-fehma li kien ta qabel dwar il-kondizzjoni medika tal-attur.
10. Jekk dan it-tagħrif kien gdid għall-perit ma kienx gdid għall-attur. Seta' jobsor illi l-fatt li jinqabad jagħmel xogħol ta' strapazz kien sejjer xi ftit jew wisq ikun ta' relevanza għall-argument. Jekk kellu xi spjegazzjoni oħra għal dan il-fatt seta' ta dik l-ispjegazzjoni fl-istadju opportun tal-kawża. Jista' jkun illi kellu interess illi dan il-fatt – li jagħmel xogħol ta' strapazz – iżommu moħbi u jrid iressaq xiehda dwaru issa li nkixef, iżda dan ma jagħtihx jedd jibdel l-ordni tas-smiġħ tax-xiehda.
11. Dan l-aggravju huwa għalhekk miċħud.
12. Fit-tieni aggravju l-attur igħid illi l-qorti kienet żbaljata li ċaħdet it-talba tiegħu għax qalet kellu rimedji oħra kontra l-fehma tal-perit maħtur mill-qorti, viz. li jitlob il-ħatra ta' periti addizzjonali. Igħid illi ma setax jitlob il-ħatra ta' periti addizzjonali għax meta saret l-eskussjoni tal-perit kien għa għadda ż-żmien li fih seta' jagħmel dik it-talba taħt l-art. 677 tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili.

13. Bla ma tidhol fil-kwistjoni jekk it-terminu taht l-art. 677 regax beda għaddej wara li l-perit ta l-fehma għida tiegħu waqt l-eskussjoni – wara kollox l-opinjoni ta' perit għudizzjarju ma tkunx anqas “opinjonijoni ta' perit għudizzjarju” għax ingħatat bil-fomm, u għalhekk igħoddu għaliha d-disposizzjonijiet li jgħoddu għal rapporti bil-miktub – il-qorti tosserva illi kellux l-attur jew le l-fakoltà li jitlob il-ħatra ta' periti addizzjonali ma jagħtihx il-jedd li jibdel l-ordni tal-gbir tax-xiehda.

14. Dan l-aggravju huwa għalhekk miċħud.

15. L-añhar aggravju huwa msejjes fuq l-art. 150(1)(b) tal-Kodiċi ta' Organizzazzjoni u Proċedura Ċivili:

»»150. (1) Meta dokument ma jgħix miġjub kif stabbilit fl-artikolu 145³», dan id-dokument jista' jinġieb biss –

»... ..

»(d) meta l-qorti tkun sodisfatta mill-ħtieġa jew mill-utilità li jkollha d-dokument quddiemha;«

16. Il-qorti qabel xejn tirreferi għal dak li ngħad fuq⁴, viz. illi l-fatt li xiehda tingħata bil-miktub ma jagħmilhiex “dokument” għall-għanijiet tal-art. 150. Barra minn hekk, jekk tkunx jew le “sodisfatta mill-ħtieġa jew mill-utilità” tal-produzzjoni tax-xiehda hija prerogattiva tal-qorti li qieghda tisma' l-kawża. Din il-qorti ma ssibx diffikoltà tifhem għala l-ewwel qorti ma kinitx sodisfatta li jkun meħtieġ jew utli li titressaq aktar xiehda wara li l-kawża kienet ilha tinstema' quddiemha għal aktar minn tlittax-il sena u x-xiehda li ngħabret timla erba' volumi mdaqqsin fi proċess li fih 'il fuq minn elf u mitt paġna.

³ Flimkien mar-rikors jew mat-twegiba.

⁴ Para. 6.

17. Dan l-aggravju wkoll huwa għalhekk miċħud.

18. Għal dawn ir-raġunijiet il-qorti tiċħad l-appell, tikkonferma d-dikriet tas-
17 ta' Frar 2015 u tordna li l-atti jintbagħtu lura lill-ewwel qorti għall-
kontinwazzjoni. L-ispejjeż ta' dan l-episodju jgħallashom l-attur.

Silvio Camilleri
President

Giannino Caruana Demajo
Imħallef

Noel Cuschieri
Imħallef

Deputat Reġistratur
df